

EMD-bulletin

– nytt fra menneskerettsdomstolen i Strasbourg

Nr. 9 År 2016 Dato 18. oktober Utgiver Norsk senter for menneskerettigheter

I september ble det avsagt fem kategori 1-avgjørelser, mot Tyskland, Tyrkia, Belgia og Storbritannia. Avgjørelsen mot Belgia ble avsagt kun på fransk. Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i september.

Månedens utvalgte: **CASE OF IBRAHIM AND OTHERS v. THE UNITED KINGDOM**

Date: 13/09/2016 **Application no.:** 50541/08, 50571/08, 50573/08, 40351/09

Articles: 6; 6+6-3-c; 6-1; 6-3; 6-3-c; 35; 41

Conclusion:

Remainder inadmissible; No violation of Article 6+6-3-c – Right to a fair trial (Article 6 – Criminal proceedings; Article 6-1 – Fair hearing; Article 6-3 – Rights of defence) (Article 6-3-c – Defence through legal assistance; Article 6 – Right to a fair trial); Violation of Article 6+6-3-c – Right to a fair trial (Article 6 – Criminal proceedings; Article 6-1 – Criminal charge; Fair hearing) (Article 6-3-c – Defence through legal assistance; Article 6-3 – Rights of defence; Article 6 – Right to a fair trial); Pecuniary damage – claim dismissed (Article 41 – Pecuniary damage Just satisfaction); Non-pecuniary damage – claim dismissed (Article 41 – Non-pecuniary damage Just satisfaction)

Saken omhandler:

Saken handler om hvorvidt det utgjorde brudd på artikkel 6(1) og 6(3)c at fire mistenkte fikk begrenset tilgang til rettslig bistand under avhør, og at politiforklaringene ble brukt som bevis.

Fakta:

Klagerne var tre somaliske statsborgere og en britisk statsborger som var født i Somalia. Den 21. juli 2005 ble fire bomber detonert på kollektivtransport i London, men de eksploderte ikke. En femte udetonert bombe ble funnet i byen. De tre første klagerne ble etter to uker anholdt og tatt inn for avhør som mistenkte, uten at de på det tidspunktet fikk tilgang på rettslig bistand. De ble avhørt i såkalte «sikkerhetsintervjuer», som blir gjennomført akutt med formål å beskytte liv og forhindre alvorlig skade på eiendom. Slike intervjuer kan skje uten advokat og før varetektsfangenen har hatt mulighet til å motta rettslig bistand. De tre benektet kjennskap til bombene eller andre konspiratører i disse avhørene. De ble senere stilt for retten, der de anførte at de hadde detonert bombene som en politisk protest, med formål å få allmennhetens oppmerksomhet. Ifølge dem hadde det ikke vært meningen at de skulle eksplodere, bare se realistiske ut og lage lyd. Et spørsmål for den nasjonale domstolen ble om det at bombene ikke hadde eksplodert var en intendert designfeil, noe som ville

Norsk senter for menneskerettigheter

Redaktør **Kjetil Mujezinović Larsen**

Kompilasjon og redaksjonsassistent **Eva Linn Oksavik og Ragnhild Lunner**

Kontakt & abonnement c.b.astrup@nchr.uio.no

utelukket domfellelse for å ha inngått forbund om å begå drap, eller om det var en faktisk feil i konstruksjonen. Påtalemyndigheten støttet seg på de tiltaltes svar i sikkerhetsintervjuene for å svekke forklaringen om at det var en intendert feil. Politiforklaringene ble, etter en prosessuell vurdering, tillat ført for domstolen. De tre ble dømt for å ha inngått forbund om å begå drap.

Den fjerde klageren ble også tatt inn for sikkerhetsavhør - i utgangspunktet som vitne, og dermed uten rettslig bistand. Underveis i forklaringen ble det klart for politiet at han sto i fare for å inkriminere seg selv, og at han burde bli informert om retten til rettslig bistand og å nekte å forklare seg. De ble likevel beordret til å fortsette intervjuene med ham som vitne. Etter en stund ble han arrestert og siktet. Klageren ble dømt til fengsel for å ha medvirket til handlingene.

De tre første klagerne anket dommene, basert på mangel på rettslig bistand, og at domstolen hadde tillatt politiforklaringene fra sikkerhetsintervjuene ført som bevis i saken. Ankesdomstolen avviste anken. Også den fjerde klageren anket dommen. Ankesdomstolen avviste også her anken, men uttrykte noe bekymring angående hendelsene på politistasjonen.

Klagerne brakte saken inn for Domstolen på ulike tidspunkter, men sakene ble forent. I dom 16. desember 2014 [no. 50541/08] konkluderte Domstolen under dissens med at det ikke forelå krenkelse av artikkel 6(1) eller 6(3)c, når det gjaldt mangel på tilgang til advokat og adgangen til å føre forklaringene deres som bevis i rettssaken. Saken ble 1. juni 2015 besluttet henvist til avgjørelse i storkammer, etter anmodning fra klagerne.

Anførsler:

Klagerne anførte krenkelse av artikkel 6(1) og 6(3)c på grunnlag av en midlertidig begrensning i tilgang til rettslig bistand, og at politiforklaringene som ble avgitt uten rettslig bistand var blitt tillatt som bevis i straffesakene.

Staten imøtegikk klagerens anførsler.

Article 6 – Right to a fair trial

1. In the determination of his civil rights and obligations or of any criminal charge against him, everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal established by law. Judgment shall be pronounced publicly but the press and public may be excluded from all or part of the trial in the interest of morals, public order or national security in a democratic society, where the interests of juveniles or the protection of the private life of the parties so require, or the extent strictly necessary in the opinion of the court in special circumstances where publicity would prejudice the interests of justice.

2. Everyone charged with a criminal offence shall be presumed innocent until proved guilty according to law.

3. Everyone charged with a criminal offence has the following minimum rights:

[...]

(c) to defend himself in person or through legal assistance of his own choosing or, if he has not sufficient means to pay for legal assistance, to be given it free when the interests of justice so require;

Domstolens vurderinger:

Domstolen behandlet først saken til de tre første klagerne, og artikkel 6(1) og 6 (3)c. Domstolen tok utgangspunkt i prinsippet om at den først måtte undersøke om det forelå «presserende grunner» for å begrense tilgangen til rettslig bistand midlertidig, deretter om det at forklaringene fra sikkerhetsavhørene ble tillatt i rettssaken medførte at rettsforfølgelsesprosessen som helhet var urettferdig. Domstolen fant at det forelå et presserende behov for å avverge seriøse skadelige konsekvenser for liv og den fysiske integriteten til befolkningen, særlig med hensyn til at det to uker før hadde blitt gjennomført selvmordsangrep som drepte 52 personer i samme by. Det var usikkert om det var flere gjerningsmenn på frifot, og oppdagelsen av store mengder kjemikalier og en femte udetonert bombe gjorde situasjonen for politiet uoversiktlig. Det enorme presset, herunder tidspresset, som politiet arbeidet under, gjorde at Domstolen mente det forelå overbevisende og presserende grunner for den midlertidige begrensningen i rett til rettslig bistand. Selv om slike grunner forelå, medførte det ikke automatisk rettferdiggjøring. Derfor vurderte den også andre forhold, det vil si hvorvidt det var hjemmel for restriksjonen i nasjonal rett, hvorvidt restriksjonen var basert på en individuell vurdering og om restriksjonen var midlertidig. Domstolen fastholdt at det forelå «presserende grunner» for begrensningene. Domstolen vurderte deretter om prosessen som helhet var «rettferdig». Den vurderte hjemmelen for restriksjonen, tillatelsen til å føre forklaringene som bevis, de tiltaltes anledning til å utfordre sine egne uttalelser i rettssaken, muligheten for å forklare hvorfor de hadde løyet under forklaringene, ankeinstansens gjennomgang av saken og at feil rutine hadde blitt brukt for å informere de mistenkte om sine rettigheter, samt det faktum at de tiltalte ikke hadde endret forklaring, selv etter rettslig bistand i varetekt. Videre vurderte Domstolen prosessen rundt fremføringen av bevisene, og dommerens informasjon til juryen, samt den sterke offentlige interessen i etterforskningen og domfellelse for handlingene. Domstolen kom til at den samlet sett var overbevist om at rettergangen for hver klager hadde vært rettferdig, selv om det forelå en restriksjon i tilgangen på rettslig bistand og forklaringene hadde blitt tillatt brukt i rettssaken. Domstolen kom derfor til at det ikke forelå brudd på artikkel 6(1) eller 6(3)c.

Domstolen behandlet deretter klagesaken til den fjerde klageren, og artikkel 6(1) og 6(3)c. Domstolen vurderte først *når* rettsikkerhetsgarantien om vern mot selvinkriminering ble anvendelig i klagerens sak. Domstolen godtok statens forklaring om at politiet i begynnelsen ikke mistenkte klageren for å ha tatt del i de kriminelle handlingene, og at det først var da han begynte å inkriminere seg selv at politipersonellet så det nødvendig å søke råd fra deres overordnede om videre fremgang. Domstolen repeterte konklusjonen fra behandlingen av saken til de tre første klagerne, om at det forelå «presserende grunner» til begrensningen i tilgang til rettslig bistand. Spørsmålet var om de eksepsjonelle omstendighetene var tilstrekkelige til å utgjøre presserende grunner i denne klagerens sak, med hensyn til at avhøret ble fortsatt uten at klageren ble informert om sin rett til rettslig bistand. Staten anerkjente at klageren burde ha blitt informert om rettighetene på tidspunktet politipersonellet spurte om råd fordi de ble klar over spørsmålet om selvinkriminering. Domstolen understreket at klageren derfor ble villedet med hensyn til sine prosessuelle rettigheter. Det var ikke hjemmel for å nekte en mistenkt den prosessuelle rettigheten som ble sikret i loven ved å nekte å endre den formelle statusen hans når en slik endring ble aktuell. Domstolen bemerket også at dersom klageren *hadde* fått status som mistenkt, så hadde politiet mulighet til å begrense tilgang til rettslig bistand dersom de hadde gitt ham en formell beskjed om hans rett til å nekte å uttale seg. Domstolen var dermed ikke overbevist om at det forelå presserende grunner for å frata klageren rett til rettslig bistand. Da måtte myndighetene vise at rettsprosessen likevel hadde vært «rettferdig»,

fordi bevisbyrden ble snudd ved mangel på presserende grunner. Domstolen påpekte en forskjell fra de tre andre klagerne, i at de hadde fått beskjed om sine rettigheter før de fikk begrenset sin tilgang til rettslig bistand, og at avgjørelsen om å fortsette å avhøre den fjerde klageren som vitne ikke hadde hjemmel i nasjonal rett. Det at han derfor ikke fikk rettighetene til en mistenkt, var i seg selv et brudd på garantiene som artikkel 6 oppstilte, blant annet retten til vern mot selvinkriminering. Mangelen på muntlig og skriftlige bevis angående avgjørelsen om å fortsette å avhøre klageren, fratok retten muligheten for å undersøke grunnene for avgjørelsen og å avgjøre om det hadde blitt gjennomført en passende vurdering av alle de relevante faktorene. Samlet sett medførte de prosessuelle manglene i saken at klagerens rettsak ikke hadde vært rettferdig. Domstolen kom derfor til at det forelå brudd på artikkel 6(1) og 6(3)c.

Norsk sammendrag på Lovdata.no

Andre kategori 1-avgjørelser fra EMD: September

Case of KHAN v. GERMANY

Date: 21/09/2016 **Application no.:** 38030/12

Articles: 8; 37; 37-1; 37-1-c; 41

Conclusion: Struck out of the list (Article 37-1 – Striking out applications; Article 37-1-c – Continued examination not justified)

The European Court of Human Rights decided, by sixteen votes to one, to strike the application out of its list of cases pursuant to Article 37 § 1 (c) (striking out applications) of the Convention. The case concerned an expulsion order against Ms. Khan, who had committed a murder in Germany in a state of mental incapacity. The Court found in particular that Ms Khan was at risk of being expelled neither at the current time nor for the foreseeable future. Furthermore, in view of the subsidiarity of the supervisory mechanism established by the Convention, the Court considered that there was no justification for continuing the examination of the application, since the German Government had given an assurance that Ms Khan would not be expelled under the 4 June 2009 expulsion order against which her application had been directed.

Norsk sammendrag på Lovdata.no

Case of W.D. v. BELGIUM

Date: 06/09/2016 **Application no.:** 73548/13

Articles: 3; 5; 5-1; 5-1-e; 5-4; 13; 13+3; 41; 46

Conclusion: Violation of Article 3 – Prohibition of torture (Article 3 – Degrading treatment) (Substantive aspect); Violation of Article 5 – Right to liberty and security (Article 5-1 – Lawful arrest or detention; Article 5-1-e – Persons of unsound mind); Violation of Article 5 – Right to liberty and security (Article 5-4 – Review of lawfulness of detention); Violation of Article 13+3 – Right to an

Har du kommentarer
eller spørsmål? Send
mail til:
c.b.astrup@nchr.uio.no

effective remedy (Article 13 – Effective remedy) (Article 3 – Prohibition of torture; Degrading treatment); Non-pecuniary damage – award (Article 41 – Non-pecuniary damage; Just satisfaction)

The European Court of Human Rights held, unanimously, that there had been a violation of Article 3 (prohibition of inhuman or degrading treatment) of the European Convention on Human Rights; a violation of Article 5 § 1 (right to liberty and security); and a violation of Article 5 § 4 (right to speedy review of the lawfulness of detention) and Article 13 (right to an effective remedy), in conjunction with Article 3. The case concerned a sex offender suffering from mental disorders who was detained indefinitely in a prison psychiatric wing. The Court found in particular that W.D. had been subjected to degrading treatment by having been detained in a prison environment for more than nine years, without appropriate treatment for his mental condition and with no prospect of reintegrating into society; this had caused him particularly acute hardship and distress of an intensity exceeding the unavoidable level of suffering inherent in detention. The Court also found that W.D.'s detention since 2006 in a facility ill-suited to his condition had broken the link required by Article 5 § 1 (e) of the Convention between the purpose and the practical conditions of detention, noting that the reason for W.D.'s detention in a prison psychiatric wing was the structural lack of alternatives. Furthermore, the Court held that the Belgian system, as in operation at the time of the events, had not provided W.D. with an effective remedy in practice in respect of his Convention complaints – in other words, a remedy capable of affording redress for the situation of which he was the victim and preventing the continuation of the alleged violations. The Court found, lastly, that W.D.'s situation had originated in a structural deficiency specific to the Belgian psychiatric detention system. In accordance with Article 46 (binding force and execution of judgments) of the Convention, the Court held that the State was required to organise its system for the psychiatric detention of offenders in such a way that the detainees' dignity was respected. In particular, it encouraged the Belgian State to take action to reduce the number of offenders with mental disorders who were detained in prison psychiatric wings without receiving appropriate treatment. The Court decided to apply the pilot-judgment procedure in the present case, giving the Government two years to remedy the general situation and adjourning proceedings in all similar cases for two years.

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](http://lovdata.no)

CASE OF ALIMOV v. TURKEY

Date: 06/09/2016 **Application no.:** 14344/13

Articles: 3 ; 5; 5-1 ; 5-1-f ; 5-2 ; 5-4 ; 5-5 ; 13 ; 13+3 ;35 ; 35-1 ; 41

Conclusion: Preliminary objection joined to merits and dismissed (Article 35-1 – Exhaustion of domestic remedies); Remainder inadmissible; Violation of Article 5 – Right to liberty and security (Article 5-1 – Lawful arrest or detention; Article 5-1-f – Expulsion); Violation of Article 5 – Right to liberty and security (Article 5-2 – Information on reasons for arrest; Prompt information); Violation of Article 5 – Right to liberty and security (Article 5-4 – Review of lawfulness of detention); Violation of Article 5 – Right to liberty and security (Article 5-5 – Compensation); Violation of Article 3 – Prohibition of torture (Article 3 – Degrading treatment) (Substantive aspect); Violation of Article 13+3 – Right to an effective remedy (Article 13 – Effective remedy) (Article 3 – Prohibition of torture

Degrading treatment); Non-pecuniary damage – award (Article 41 – Non-pecuniary damage Just satisfaction)

The case concerned a complaint by an asylum seeker about his detention pending removal for 104 days. The applicant, Bakhtiyor Alimov, is a national of Uzbekistan who was born in 1970 and lives in Gaziantep (Turkey). In 2010 Mr Alimov and his family left Uzbekistan and travelled to Turkey allegedly to escape the oppression they faced due to their religious beliefs. Although his wife was granted a residence permit in the city of Gaziantep, Mr Alimov was not able to obtain one because he could not pay the permit fee and therefore resided illegally. In April 2011 while travelling from Turkey to Ukraine to seek medical treatment for his wife, Mr Alimov was fined by the Turkish border police for illegal residence and was banned from entering the country for five years. In May 2012 Mr Alimov and his family attempted to re-enter Turkey through Sabiha Gökçen Airport in Istanbul, but he was placed in the detention facility of the airport pending his repatriation to Ukraine. The Turkish Ministry of Interior then rejected Mr Alimov's new asylum request and his objection to repatriation. After lodging an objection to the Ministry's decision in June 2012, Mr Alimov was transferred from Sabiha Gökçen Airport to the Kumkapi Foreigners' Removal Centre in Istanbul in July 2012. He remained in detention until August 2012 after being granted a temporary residence permit pending his asylum request. Mr Alimov made a number of complaints under in particular Article 5 §§ 1, 2, 4, and 5 (right to liberty and security / right to be informed of the reasons for arrest / right to have lawfulness of detention decided speedily by a court / right to compensation) of the European Convention. He notably alleged: that the procedure in Turkey for detention pending deportation had not been clear and therefore unlawful; that he had never been informed of the reasons for his detention; and that he had had no opportunity to challenge the lawfulness of his detention or receive compensation under the domestic law. Further relying on Article 3 (prohibition of inhuman or degrading treatment), Mr Alimov also complained that he had been detained in degrading conditions, notably in overcrowded detention facilities at both the airport and removal centre, with no access to outdoor exercise at any time during the entire period of his detention. Mr Alimov also relied on Article 13 (right to an effective remedy) taken alone and in conjunction with Article 3 (prohibition of inhuman or degrading treatment), claiming that there had been no effective domestic remedies available to him to complain of the poor conditions while in detention.

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](http://lovdata.no)

CASE OF WENNER v. GERMANY

Date: 01/09/2016 **Application no.:** 62303/13

Articles: 3; 41

Conclusion: Violation of Article 3 – Prohibition of torture (Article 3 – Positive obligations) (Substantive aspect); Pecuniary damage – claim dismissed (Article 41 – Pecuniary damage Just satisfaction); Non pecuniary damage – finding of violation sufficient (Article 41 – Non-pecuniary damage Just satisfaction)

The European Court of Human Rights held, unanimously, that there had been a violation of Article 3 (prohibition of inhuman or degrading treatment) of the European Convention on Human Rights. The

case concerned the complaint by a long-term heroin addict that he had been denied drug substitution therapy in prison. While the Court did not have to decide whether Mr Wenner had indeed needed drug substitution therapy, its task was to determine whether the German authorities had adequately assessed his state of health and the appropriate treatment. The Court came to the conclusion that the authorities, despite their obligation to that effect, had failed to examine with the help of independent and specialist medical expert advice, against the background of a change in Mr Wenner's medical treatment, which therapy was to be considered appropriate.

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](http://lovdata.no)

Avgjørelser mot Norge: September

Det ble ikke avsagt noen avgjørelser mot Norge i september.

*

*

*

+ Nyttige lenker

- Hudoc: EMDs database over egne avgjørelser
- Lovdata: EMD-sammendrag på norsk
- Informasjon om klage til EMD
- Norsk senter for menneskerettigheters bibliotek
- EMD-bulletins internettsider
- [Oversikt over EMD-dommer mot Norge](#)